

ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ

ч. 90 жовтень – грудень 1991

КОНФЕРЕНЦІЯ Українських Пластових Організацій

Австралія — Аргентина — Велика Британія — ЗСА — Канада — Німеччина

ГОЛОВНА ПЛАСТОВА БУЛАВА ОРЛИНИЙ КРУГ

"ВОГОНЬ ОРЛИНОЇ РАДИ" - журнал новацьких виховників.
Виходить кварталюно.
Ч. 90. Жовтень - Грудень 1991.

Редагує колегія в складі: Денис Беднарський, Ігор Буцак,
Наталка Вербовська, Орест Гаврилюк, Стаха Гойдиш, Оксана Заліпська,
Надя Кулинич, Іван Нагірний, Віталій Окуневський, Теодосій
Самотулка, Микола Ханас

(це місце для Тебе, Братчику/Сестричко!)

Відповідальний редактор - Сирій Орел Орест.

Рисунок на обгортці мистця М. Григоріва.

Відбито офсетом у Філядельфії. Наклад 300 прим.

Ціна поодинокого числа: 2.50 дол. Річна передплата: 10.00 дол.

Всі права застережені.

Copyright by Plast, Ukrainian Youth Organization, Inc.
Printed in U. S. A.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Orest Hawryluk, M. D.
321 Linden Drive
Elkins Park, PA 19117
U. S. A.

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:
Denys Bednarsky
35 Marsac Pl.
Newark, NJ 07106
U. S. A.

ФУНДАТОРИ "ВОГНЮ ОРЛИНОЇ РАДИ":

Родина і приятелі св.п.бр. Славка Кравса	Ватага Бурлаків
Сірі Орли Людмила і Петро Дармограї	Пл. сен. В. і Д. Гойдиші
2ий Курінь УПС "Ті, що Греблі Рвуть"	Загін "Червона Калина"
Великий Пл. Курінь "Хмельниченки"	Пластова Станиця Чикаго
Крайова Пластова Старшина З. С. А.	28-ий К. УПС "Верховинки"
20-ий Курінь УСП "Лісові Мавки"	Крайова Пл. Старшина Канада
10-ий Курінь УПС "Чорноморці"	3-ий Курінь УПС "Лісові Чорти"
Сіра Орлиця Стаха Гойдиш	Пластова Станиця Нью-Йорк
Сірі Орли Орест і Аня Гаврилюки	Головна Пластова Булава

ХТО ЧЕРГОВИЙ?

Вогонь Орлиної Ради

1

ДОРОГІ БРАТЧИКИ Й СЕСТРИЧКИ!

Восені новацтво вертається до пластових домівок. Рої готові розпочинати регулярні щотижневі зайняття. Для гніздових турбота: як забезпечити рої добрими впорядниками: братчиками, сестричками? Як запевнити, що їхні зайняття будуть корисними, що вміло проводитимуть велику новацьку гру?

Найбільше уваги треба присвятити новим дітям, які тількищо вступають до новацтва. Нелегко взяти кілька осібняків, з яких кожний інший, кожний тягне у свій бік, кожний має інакше наставлення, - і створити з них одну цілість: новацький рій. Тому до найменших дітей треба залучити найкращих, найліпше вишколених, найбільше досвідчених виховників.

Другий принцип: Не можна організувати нового роя, якщо для нього не маємо кваліфікованого виховника. Справа пластового виховання дитвори є занадто важливою, щоб її могли повірити в руки принагідної людини, не приготованої до виховної праці, навіть при наявності доброї волі. Батьки повірюють Пластові свій найбільший скарб: свою дитину й мають право вимагати, щоб Пласт дав їхній дитині високоякісну програму, щоб запевнив їй найкращий фізичний і духовий розвиток.

Коли шукатимемо кандидатів на братчиків/сестричок то, поза іншими міркуваннями, мусимо брати до уваги ось що:

Вік - чи цей хлопець (дівчина) досить зрілі, щоб їм повірити новацький рій?

Вишкіл - закінчив Раду Орлиного Вогню/Впорядників?

Пластова постава - чи може служити прикладом новацтву?

Мова - особа що заледве потрапить порозумітися українською мовою не зможе передати дітям багатой новацької програми.

Охота - якщо хтось працює з примусу, чи конечности, то та праця згори засуджена на невдачу.

Матеріяли - Гніздові мусять подбати, щоб впорядники мали все конечне до переведення програми, мусять допомгти їм складати пляни праці, програмки зайнять і наглядати над їх переведенням.-

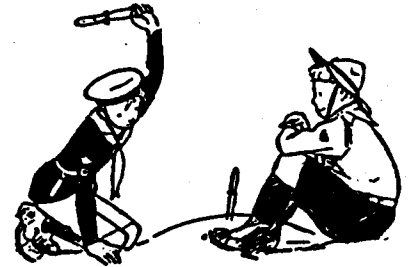
Щиро вітаю Вас:

СКОБ!

Сирин Орел Орел

Мудрість Сірих Орлів

Сірий Орел Орест

ПРАВИЛЬНИК УПН

Правильник - це така книжка, де зібрано всі приписи, що вказують, як треба провадити працю. В Українському Пласті кожний Улад має свій правильник. Має його й Улад Пластунів Новаків. Там є зібрані всі приписи, що зобов'язують новацтво й новацьких виховників. Кожний новацький виховник повинен мати свій власний правильник, знати його зміст і часто ним користуватися, щоб відсвіжувати свою пам'ять про приписи, які нормують працю з новацтвом. Цих приписів усі мусять придержуватися. Ніхто не може робити такого, що було б суперечне з правильником. Коли б зайшла потреба поробити зміни правильника, то такі зміни може провести лише Головна Пластова Булава на пропозицію головних булавних УПН.

I. Основні ствердження.

Улад Пластунів Новаків гуртує наймолодших членів Українського Пласту. Приписаний правильником вік новаків: закінчених 6 до закінчених 11 років. Це значить, що до новацтва не вільно приймати дітей молодших як 6 років. По скінченні 11 років новак повинен перейти до Уладу Пластунів Юнаків. Це не значить, що новак мусить перейти до юнацтва того дня, коли кінчить 11 років. Можна його задержати до якоїсь святкової нагоди, або щоб його товариші могли перейти разом із ним, але назагал на 12 році життя новак уже з УПН повинен вийти.

У новацтві діти починають пластувати. Вони мають свій Новацький Закон, Обіцянку та Гасло (текст у Правильнику).

У новацтві є три проби: перша на ступінь новака-жовтодзюба, друга - на ступінь новака-юного орляти та третя - на ступінь

новака-орляти. Коли новак складе першу пробу, то тоді складає новацьку обіцянку й дістає новацьку відзнаку, яку носить на беретці й над лівою кишенею сорочки /новачки - на лівому рамені безрукавника/. З уваги на назви новацьких ступенів, не можна називати роїв такими назвами як: "Орли", "Орлята", "Орлики" і т.д.

II. Устрій УПЕ.

Щоб дитина могла стати новаком, то на це потрібно трьох передумов: дитина мусить вміти говорити по-українському, мусить бути здорова, й батьки або опікуни мусять підписати "заяву батьків" де дають свою згоду на те, щоб їх дитина записалась до новацтва /текст заяви поданий у правильнику/. Коли хлопцеві починає ходити на сходи, то він не стає відразу новаком. Перших 6 - 9 тижнів він лише прихильник новацтва, він ще не став членом роя, не має права носити однострою й не платить внесків. У тому часі він зазнайомлюється з новацтвом, щоб переконатися, чи він дійсно хоче бути новаком, чи це йому подобається. Також члени роя в той час ближче запізнаються зі своїм новим товаришем. Цей період ніколи не може тривати довше за 9 тижнів. Закінчивши його дитина складає заяву вступу: "Хочу бути добрим пластовим новаком. Прошу прийняти мене до новацького гурту". Заяву вступу приймає гніздовий на збірці гнізда /або при іншій нагоді, в присутності всього гнізда/ й він приймає кандидата до Уладу Пластових Новаків. Новак уперше зодягається в однострій, як складає заяву вступу. Склавши заяву, він дістає від гніздового жовту крайку /хустину, краватку/ на знак, що він уже став новаком. Дата складення заяви вступу рівнозначна з датою вступу до новацтва. Тоді новак починає платити внески.

Новаку гуртуються в рої. У новацтві нема гуртків і тому ніхто не повинен говорити про "гурток новаків". У рою може бути 6 - 10 членів. Коли число членів досягне 11, тоді треба поробити заходи, щоб рій розділити. На чолі роя стоїть ройовий. Це новак, якого призначив впорядник. У старших роях впорядник може підготувати вибір ройового. Виховну працю в рою веде впорядник. Ройовий лише допомагає впорядникові в різних завданнях - як проведення збірки, зібрання внесків, проведення окремих зайнят при грах, повідомлення новаків про час сходин і т.п. Ройового можна змінити, коли потреба, а назагал міняється приблизно що шість місяців. Можна мати також заступника ройового. Кожний рій вибирає собі назву-символ, напр. "Лисики", "Соловейки", "Бджілки". Назва роя повинна бути пов'язана з назвою гнізда. Напр. у гнізді "Українські Звірі" можуть бути такі рої, як: "Ведмедики", "Вовченята", "Іжачки", але не можуть бути такі, як: "Яструми", "Метелики", чи "Жучки". Не можуть теж рої вживати назв пов'язаних з орлами, як "Орлики", "Орлята" і т.п. Назву роя мусить затвердити гніздовий і аж тоді вона стає правосильна.

Два-чотири новацькі рої творять гніздо. Коли в якійсь місцевості є лише один рій, то він діє як самостійний рій. Коли число роїв досягне п'ять, тоді треба подбати, щоб розділити гніздо. Гніздо входить у склад коша пластунів, коша пластунок. Виконавши передумови подані у Правильнику, гніздо може бути затверджене Крайовою Пластовою Старшиною, яка призначає йому порядкове число.

Гнізда новаків дістають непаристі числа /1, 3, 5 і т.д./, а гнізда новачок - паристі /2, 4, 6 і т.д./ Гніздо, що ще не затверджене - підготівне гніздо. Гнізда не повинні бути підготівними довго, а повинні якнайшорше виконати всі передумови для затвердження.

Виховну працю в роя провадить впорядник або впорядниця. Впорядник повинен мати закінчений впорядницький вишкіл. Тимчасово можуть провадити рої пластуни та пластунки, що ще не закінчили впорядницького вишколу, але пройшли підготовний курс новацьких виховників. На пропозицію гніздового кошовий назначає впорядника. Впорядника новаки кличуть - "братчиком", впорядницю - "сестричкоу".

На чолі гнізда стоїть гніздовий, якого затверджує Крайова Пластова Старшина на пропозицію кошового. Гніздовий повинен мати закінчений вишкіл гніздового. Гніздовим може бути старший пластун або пластун сеньйор.

Всі впорядники на чолі з гніздовим творять ланку впорядників гнізда. Ланка впорядників сходиться періодично та складає пляни праці, полагає всі справи гнізда та дбає про піднесення виховницьких кваліфікацій усіх своїх членів. Гніздо може мати опікуна, що допомагає гніздові й виховникам у потребі.

Новацькі справи в булаві крайового коменданта пластунів веде крайовий референт новаків. Він може покликати собі співробітників з-поміж новацьких виховників.

Пластунки, що покінчили 16 років життя, можуть провадити виховну працю в хлоп"ячих новацьких частинах. Проте для такої праці потребуть згоди кошової.

За гарні вчинки новаки дістають похвали. Похвал у новацтві є три: усна похвала впорядника в присутності роя, усна похвала гніздового в присутності гнізда та письменна похвала крайового референта новаків. Коли новак дістає похвалу, то її вписують до книги роя та гнізда. Похвали в новацтві це те саме, що відзначення в старших уладах.

У новацтві немає кар, а тільки перестороги. Коли перестороги намагають, тоді новака усувається з гнізда. Може це зробити тільки гніздовий. У новацтві не вільно вживати ніяких інших кар.

Новаки вітають один одного та своїх зверхників кличем "Готуйсь!" Якщо вони в однострої, то підносять при тому зігнуену в лікті праву руку, якої середуший та вказівний пальці зложені в виді літери "V", а решта пальців зігнені в долоні. Випрямлені пальці символізують любов до Бога й України.

Основний колір в УПН є жовтий. Такого кольору теж і новацька крайка /хустина/, новацькі знамена та відзнаки. Треба подба-

ти, щоб уживати правильний відтінь жовтого кольору, а саме відтінь ч. 444 ниток ДМЦ. Найкраще замовляти всі частини однострою, знамена та відзнаки в пластових рамницях, які виконують їх за приписами.

Кожний рій має ройове знам"я, тобто жовтий прапорець із нашитою на ньому силуеткою символу роя. Прапорець має форму рівно-раменного трикутника, якого підстава 10 інчів /25 см./, а висота - 12 інчів /30 см./ Ройовий опікується прапорцем. Окрім того, кожний рій повинен мати тотем, тобто зображення символу роя, прикріплене до палиці. Загальна висота тотему - 48 інчів /120 см./ Тотемом опікується новак, гідний такого обов"язку. Може ним бути заступник ройового. Рій може мати теж своє гасло - вигук чи коротке речення, що стоїть у зв"язку з символом роя. Багато роїв таким гаслом відкривають свої сходини. Гніздо має теж своє гніздове знам"я та гніздовий тотем.

III. Однострій і відзнаки.

Новаци й новачки коли в однострої, носять бронзові беретки, а теж і черевики такої ж барви. Шнурок до свиставки в новаків зелений, а в новачок дібраний до краски блязочки, але однаковий у всій країні.

Новацьку відзнаку - "орлятко" носять новаци, що склали новацьку обіцянку. Носять її 25мм /1/5 інча/ понад серединою верхнього краю лівої грудної кишені сорочки /новачки - на лівому рамені безрукавника/ та на береті.

Кожний новак носить на правому рукаві, пів інча /13 мм/ від плеча, число гнізда. Якщо гніздо підготівне, то числа не носить. Під числом гнізда носять відзнаку роя. Це круглий шитик, жовтого кольору, 2 інчі /5 см/ проміром, а на ньому нашита силуетка символу роя, зеленої краски.

Відзнаку новацьких ступенів носять на лівому рукаві, посередині між ліктем і надпліччям. Ця відзнака - це бронзовий кружок, поділений на шість рівних вирізків. По кожній пробі новак покриває два вирізки красками веселки, то значить, що по третій пробі має покриті всі вирізки.

За кожную здобуту вмлість новак дістає відзнаку. Їх носять по три поруч одна одної під відзнакою роя на правому рукаві.

Ройовий носить дві срібні стрічки на лівій кишені, по обох боках закладки. Кожна стрічка широка на 1/3 інча /8 мм/. Заступник ройового носить одну таку стрічку з боку закладки кишені ближче до крайки. Новачки носять такі стрічки здовж лівого рамени безрукавника під новацькою відзнакою.

Братчик або сестричка в рої носить відзнаку роя на середині лівої кишені. Після закінчення вишколу й добуття ступня впорядника носять відзнаку в формі жовтих літер "КВ" на правому рукаві вище ліктя. Гніздовий або гніздова носять на середині лівої кишені

ховте число свого гнізда. Якщо гніздовий закінчив вишкіл і здобув ступінь гніздового, то носить на правому рукаві відзнаку "КВ", обведену золотим шнурочком. Крайовий референт новаків носить над лівою кишенею золотий шнурочок, а головний булавний УПН над лівою кишенею золотий шнурочок з петлею. Впорядники та впорядниці, що покінчили успішно підготовчий курс новацьких виховників і вписані в реєстр Кадри Виховників, мають право носити білий шнурок. Його носять теж гніздові та члени проводу табору.-

СПОГАДИ ПЕРШИХ ПЛАСТУНІВ

П'ЯСЕЦЬКА НОМА

Я, Номма П'ясецька, народилася в с. Велике Поле, 1909 року, в сім'ї пароха, на Яворівщині. Початкову освіту одержала вдома, тільки останню класу початкової школи закінчила у Львові, в школі Грінченка, що містилася в приміщеннях території храму Св. Юрія. Тут мій батько одержав житло і роботу священиком.

У 1914 році, під час обстрілу нашого села, гарматною кулею було вбито мою маму, няню і двох моїх тет. Батько чудом залишився живий, одержавши 11 осколочних ран. У хаті від моїх рідних плавала калюжа крові. Австріяки зосередилися в лісочку напроти села, а москалі розташувалися в нас на подвір'ї. Я мала тоді 5 років. Через москалів і сталася наша трагедія, бо австріяцька артилерія влучно біла по москалях, а одночасно і по нас. Я також була ранена в руку. Маю пам'ятний шрам і до нині.

З 1920 року до 1924 року навчалася в гімназії СС Василянок, котра тоді знаходилася на вул. Супінського (тепер Коцюбинського). Далі, з 1924 до 1928 - продовжувала навчання на вул. Мохнацького 12 (тепер Драгоманова), в гімназії Українського Педагогічного Товариства, де директором був Яндріянович. Він і заснував цю гімназію. Прекрасний організатор і викладач математики. При самому закінченні мого гімназійного навчання, вже при здачі матури, директорував відомий Ілля Кокорудз. Той Кокорудз, що потім побудував школу на вул. Осипенка, спеціально для гімназії Рідної Школи. Пізніше І. Кокорудз став директором І-ої мужеської Української Академічної Гімназії. Туди ходила вчитися маса наших хлопців і всі мої брати. Коли ми вчилися на вул. Мохнацького, директором став Ілля Кокорудз. Ще пізніше з вул. Мохнацького наша гімназія була перенесена на вул. Театинську.

У Пласт я вступила в 1928 році, якраз при закінченні гімназії. Тут існував 33-ий пластовий курінь. Курінною була Ляся Старосольська. Літом, цього ж року, поїхала в табір на "Соколи". В Булаві табору були: Цюпа Паліїв - комендант, Ляся Старосольська, Ганка Коренець, Нена Пригода, Мойсевич (Мошко), Зоня Пригода... В таборі знаходилося біля 200 дівчат старшого шкільного віку. Пригадую гурток з табору, котрий об'єднував дівчат відмінниць одної гімназійної класи. Серед них 14-тилітню Катруся Зарицьку, Віру Свінцінську. Зараз ще працює у Львівському музеї Українського Мистецтва.

Цей гурток дівчат був самий активний і в спорті. Вони відмінно грали у відбиванку. Пам'ятаю, що пластуни 33-го гімназіального куреня носили хустки лілієвого кольору.

У таборі на "Соколі" крім такого жіночого репрезентативного куреня УСП як "Ті, що Греблі Рвуть", були ще курені: "Ластівка" і курінь "Санітарки", до якого належала і я. Наш курінь мав дві лінії діяльності. I-а - то санітарна служба в Народній Лічниці, санітарний вишкіл і чергування, котрим провадив лікар Бурчинський. II-га лінія: то була праця з новачками. Ми вели Улад Новиків і організовували новацькі табори в різних місцях.

Власне ми й організували новацький табір у селі Гориглядах на р. Дністер, біля Нижнева. Комендантом була Маруся Коржинська, рідна сестра пластуна "Лісового Чорта" - Стефка Коржинського. В Булаві табору була і я - Нома П'ясецька, Гіркова, Ляся Старосольська... Табір знаходився в дуже гарнім місці, займав приміщення старої плебанії, тобто парохіяльного дому. Другий новацький табір ми організували біля села Підлитога.

Пригадую цікаві прогулянки, в 1928 році, з табору на "Соколі": на гору Високу - 1815 метрів, одноденну. В 1929 році - дводенна прогулянка на "Скит Манявський" і чудовий водоспад біля Скиту. Нас тоді йшло до 50 дівчат. Ночували в якійсь stodолі. Вертаючись через г. Чортка до табору "Сокіл" - заблудилися. Це дійсно гора Чортка! Замість одного, запланованого дня шляху назад, через г. Чортка - йшли 2 дні. Був вимушений додатковий нічліг. Потім звернули на невеликий хребет Рипно, який сходився в долину р. Лімниці. Звідтам було вже близько до "Сокола".

Пам'ятаю, як у нас на "Соколі" гостював А. Шептицький. Йому допомагали добратися на гору старші пластуни "Лісові Чорти".

Крім одноденних-дводенних прогулянок, ми - пластунки влаштовували багатоденні мандрівки по Гуцульщині з табору на "Соколі". Я була в таборі на "Соколі" і в 1928 і в 1929 році. В 1928 р. тут влаштовано інструкторський жіночий табір. Керувала ним Цюпа Паліїв. Пригадую цікавий маршрут з табору в 1929 р., на який нас благословив сам Андрій Мельник. Ми дійшли до Ворохти і відвідали його жінку Федаківну. Вона мала тут свою віллу. А. Мельник якраз відпочивав у Ворохті. Ми там переночували. Зі мною була Ляся Старосольська, Славця Янович, з куреня "Санітарки" - других не пригадую. З куреня "Ластівки" - Галя Біленька (курінна). З Ворохти ми йшли перевалом на г. Костричі, але не вийшли. Пішли на той перевал, що знову веде на Жаб'є-Гльче, скрутили на Криворівню, Буковець, Кам'янець, Ясенів і на г. Писаний Камінь. Ішли по невисоких горах по селах Гуцульщини. Закінчили маршрут в с. Молодятині. Пригадую, що тут жили Балицькі. Побули в Іті (Лідії) Кос - рідної сестри Кос-Анатольського, відомого композитора зі Львова. Ітя виїхала до Австралії. Коли помер її брат, вона приїздила на його могилу до Львова.

З с. Молодятини ми роз'їхалися по домівках. Якщо ми - "Санітарки" займалися новиками-дівчатками, то курінь "Ордену Залізної Остроги" - Озони займалися організацією хлоп'ячих новацьких таборів. Серед активних діячів новацтва проявив себе Іван Кліщ та інж. Маркусь. Погиб у 1939 році від бомби, що впала на Залізничний Двірець. Крім плекання новацтва "Озони" займалися пластовою торгівлею.

Курінь пластунок "Ті, що Греблі Рвуть" займався веденням юнацьких таборів і плеканням юнацьких куренів. Курінь пластунок "Лісові Чорти" - вів юнаків. У 1930 році, в травні, я приймала участь у Святі Весни на Сагарі. Ми, пластуни, стояли окремими куренями. Був гарний, сонячний день. Святом керував Себерко Левицький.

Цікавою була мандрівка 1930 року. Ми йшли шестеро, в серпні, ще в пластових одностроях: я, Ляся Старосольська, Ітя Кос і ще троє по маршруту: Делятин, Білі Ослави, Чорні Ослави, гора Ротунда. Звідси горбами зійшли до с. Космач. Якраз була неділя. Зайшли до старої церкви. В Космачі зайшли до пластунки - "Санітарки" Славки Герасимович. Славка пізніше вийшла заміж за Лушпинського з Коломиї і виїхала за границю. Далі добиралися до р. Чорного Черемошу на село Жаб'є, Красник, Бистрець, Дземброня, оз. Шибене, гора Піп-Іван, гора Бребенескул, гора Туркул, оз. Несамовите, гора Брецькул і гора Говерля. Звідси зійшли до високогірного приюту "Заросляк". Тут гонорово пройшли останні гроші, бо все дороге коштувало і пішли на с. Ворохту. На щастя, в Ворохті відпочивала сестра прелата Куницького - Ірка Куницька, пластунка - "Санітарка". Вона була моєю колежанкою і нас нагодувала. Пригадую, що вона давала і давала нам хліб і наливала в менажки кави. Цю мандрівку я найбільше занамятала, хоча подібних було безліч. Хоча цей маршрут ми проходили в серпні, на високогірних рожево-вишневих квітах рододендрону вже лежав іній. Пригадую, як ми спускалися з гори Піп-Іван, то побачили здалека білі шапочки польської поліції. Якраз тоді поляки вже почали переслідувати пластунів по акції Гриця Пісецького на польську пошту. Ми поліцію обійшли незамітно боком.

Гриць Пісецький є моєю родиною. В свідоцтві про народження - метриці, священник при хрещенні помилково написав не П'ясецький, а Пісецький. У 1930 році поляки розв'язали Пласт і багато самої ідейної молоді пішло в ОУН.

Від 1930 року курінь "Санітарки" збирався в моїй кімнаті Собору св. Юра. Тут і була нелегальна наша домівка. Кімната велика, хоч кінцями завертай. А в кімнаті мого брата - Піка П'ясецького була підпільна домівка "Лісових Чортів". Пригадую конспіративну зустріч пластунів на горі Добошанка в 1931 році, в честь 20-тиріччя Пласту. З різних куточків України йшли представники куренів, групами. В моїй групі був Юрко Старосольський і Дарця Федак, Галя Біленька. Зі Львова поїздом їхали до Яремча. Далі пішки. Спали в шатрах. У зустрічі на Добошанці прийняли участь пластуни різних куренів - представники з Закарпаття, Волині, Галичини. Керував стрічею Северин Левицький. На Добошанці пластуни один раз заночували і розійшлися, також конспіративно, групами. Юрко Старосольський пішов на Ворохту, разом з Дарцею Федак, я з Буном Раковським і Славцею Янович (по чоловіку Шекета). Її чоловік лікар з м. Галича ще жие там.

В курені "Ластівки" була і майбутня жінка Андрія П'ясецького - Маруся Федусевич. Андрія розстріляли німці 25. VI. 1942 року. Я маю знімку біля його могили. Фотографію зробив Юрко Старосольський. На могильній плиті написано: "Тут поховано 28 заложників. Між ними А. П'ясецький 25/VI 1942 року..." Ще чіткішу фотографію тодішнього пам'ятника А. П'ясецького я віддала п. Марунчакові. Він забрав її до Америки. Ця фотографія була опублікована в 1990 році в газеті "За вільну Україну".

У 1932 році деякі пластуни з куреня "Санітарки", як і багато іншої молоді, вступили до лав ОУН. Прізвищ не знав, бо називали один одного по імені. З куреня "Санітарки" була в ОУН Маруся Ковальчук зі Скнилова, також і я. Ми організували мандрівний табір, що тривав 2 тижні. Йшли по маршруту: село Синевідсько, р. Опір (перейшли вброд), далі через село Побук, Труханів до скель Бубнища. Далі на г. Кльч. Потім - на Косівщину. Закінчували подорож в с. Ворохті. Хочу пригадати, що я, Нома П'ясецька, весь час проживала на території будинків св. Юрія - до 1938 року. Від 7 років училася гри на

фортеп'яно. По закінченні гімназії вступила до Вищого Музичного Інституту. Курс фортеп'яно провадив директор інституту Василь Барвінський; вчили мене також відомі композитори і музикознавці як: Людкевич, Кудрик, Нестор Нижанківський - двоюрідний брат Юрія Старосольського, Гриневецький. Він також вів хор у гімназії, потім провадив "Боян".

Треба згадати, що генерал Роман Шухевич - бувший пластун "Лісовий Чорт" і "Чорноморець" також учився гри на фортеп'яно у свого стрийка Тараса Шухевича - доброго п'яніста. Вчився - доки мав час, доки не перейшов у підпілля. Потім уже не було часу. Ромко виступав на концертах, як студент Музичного Інституту. Ми його називали "Елеви". Він був енергичний, темпераментний, мав музикальний слух. Музика була його захопленням. Але по музичній лінії не пішов. Став студентом Політехніки. Одружився з мою товаришкою Наталією Березовською. Зараз вона живе десь у районі вулиці Марченка у Львові.

Пригадую, які прекрасні Забавові вечори - Костюмівки влаштовували старші пластуни куреня "Лісові Чорти". Я приймала в них участь. У 1928-29-30-их роках організаторами "Костюмівок" були Юрко Старосольський та мій брат Пік П'ясецький. Буфетом керувала пані Чапельська.

Пригадую, що в нашому курені "Санітарки" нараховувалось десь коло 20-ти дівчат. По розв'язанні Пласту 1930 року ми організували товариство "Стріла". Під його патронатом робили прогульки. До 1939 року життя Галичан в основному пульсувало навколо собору Юра, бо там було життя! Згадую, що курінь "Ластівки" об'єднав три курені УСП: "Ті, що Греблі Рвуть", "Санітарки" і "Ластівки". З "Греблів" пригадую Мойсеевич, Дарку Герасимович, Ірину Стрийську, Уляну Сітницьку. З "Ластівок" - Лиду Пашкевич, Марусю Юркевич, Стефу Крушельницьку.

Мій брат Андрій П'ясецький у 1935 році одружився і зразу ж поїхав на роботу головним лісничим до с. Якторова. Братова була з 1907 р. народження. Їм дали для життя стару хатину при монастирі Студиток. Потім на горі побудували гарний будинок надлісництва, куди брат перебрався. Від цього будинку рукою подати до с. Унева, через гору. Місцевість ця має багату історію, особливо Унівські монастирські печери й Унівська Лавра. Про село Якторів народні перекази говорять, що колись, чи не хан татарський зупинився над деброю села і здивовано запитав: "Як то? Рів?" З тих пір і названо село Якторів. Місцева большевицько-комуністична влада переіменувала село на Ясенівка... Село Унів і Якторів лежать на чудових, горбистих, покритих лісом околицях. Лісництво "Піка" П'ясецького знаходилося між цими двома селами, в кінці села Якторів. Я приїздила до брата повозитися схилами гір на лещатах. Велика братова собака все мене супроводила. Пік, спочатку, в 1935 - 1937 роках проживав на цьому лісництві, а потім, під саму війну, побудував нову хату лісництва, котру большевики спалили.

В монастирі села Унів жили монахи ордену Студитів. Не можу забути однієї воскресної утрени-резурекції, на яку я йшла з дівчатами досвіта, десь коло третьої години ранньої весни. Ми йшли по ще лежачих снігах. Була морозна ніч. Утрени почалася ледь-ледь на світанку з виходом процесії монахів-Студитів, котрі йшли навколо церкви. Кожен ніс у руках запалену свічку. Монахи були убрані в чорні пелерни з капішонами. Це видовище нагадувало середньовіччя і щось надзвичайне. Обійшовши навколо церкви, монахи стукали хрестом у церковні двері і заходили до середини. Церковні мури мали такі ніші, де ми сиділи цілу утрени. Я постійно відвідувала свого брата Піка П'ясецького і під час війни 1941-45 років.

Одного разу, під час війни, перебуваючи в Піка, я одна захотіла йти до знайомих у сусіднє село Виписк, через ліс. Був чудовий літній вечір. Але Пік не пустив мене одну. Приділив до мене озброєного гайового, бо в той час по лісах ходили німецькі патрулі в пошуках і вилловлюванні жидів. Бідні жиди ховалися від смерти в лісах. Одного разу я зустрілася з ними. А було це так:

Я йшла з жінкою Шані Старосольського - Людою на с. Рудку. Брат її також працював лісничим. Ідемо лісом, дивимся: йде хтось. Ми настрашилися. Підходить мужчина до нас... Це був жид, котрий разом з другими переховувався в землянках-бункерах і якраз ішов до них. Таких "сховок" у навколишніх лісах, навколо с. Унева і Якторова, було багато. Дивишся: тут димок, там димок! Жид сказав нам, щоб ми його не боялися. "Ми на вас не будемо нападати, маємо що їсти, маєм 30 баранів схованих..."

Пік рятував жидів від німців, що шукали їх по лісах, таким способом: Приходили німці в село робити облаву на жидів по лісах і обов'язково вступали на лісництво. Брат зразу брався їх частувати. Братова знаменито говорила по-німецьки. Поки йшла при столі розмова з німцями, Пік посилав своїх хлопців, щоб попередили жидів - утікати на друге місце. Німецька жандармерія просила Піка провести їх на підозрілі місця сховищ жидів. Пік вів їх, але жидів там уже не було...

Більшовики і їхні історики говорили і говорять, що ніби українці згублювали жидів. Це неправда. Наші люди рятували їх.

При німецькій окупації Пласт розвивався як ВСУМ (Виховна Спільнота Української Молоді). При УЦК (Українському Центральному Комітеті) організовано відділ молоді. Головою відділу був Голінатий, замісником Процінський. В УЦК працювала Цюпа Паліїв. Я працювала в комітеті Львів-місто, бо так сказав мені Андрій П'ясецький, щоб допомагала Комітету організовувати молодь, через ВСУМ. У 1942 та 1943 роках ми організували мішані табори для молоді. В 1944 році вже їх організувати було небезпечно. По лісах появлялися російські партизани-ковпаківці, та й німці також слідкували за таборами ВСУМу. Пригадую, як ми в Брховецькому таборі, в 1943 р., ввечері запалили ватру і посідали коло неї, а за нашими плечима відчували людей. Це були гестапівці. Вони нічого нам не зробили, але було ясно, що вони слідкують. У 1942 р. коменданткою табору була Маруся Олексинин, у 1943 - я.

Я зустрічала А. Мельника - управителя маєтків Шептицького. А. Мельник запам'ятався мені як інтелігентний, елегантний, симпатичний, пристійний пан. У храмі Юра, де мешкала і наша родина, він мав б'юро. З його жінкою, з дому федаківною, товаришувала моя сестра, ще з часів навчання в гімназії. Її звали Іриною, а друзі називали Ікою. Старша сестра Іки називалася Оля і вийшла заміж за полковника Євгена Коновальця. В родинному селі Зашкові його батько був директором школи. В Зашкові жие моя двохрідна сестра - монахиня Мармаш Софія. Як монахиня, має ім'я: Мати Ірина Мармаш. Цього (1990) року в неї був брата син: Богдан Мармаш з Америки. Монахиня - Мати Ірина є з 1902 року народження. Остання з роду старших Мармашів. Її родину вивезли й усе нажите добро большевики знищили. Хата її розвалилася. Вуйко Мармаш був священником.

По війні я часто відпочивала в Карпатах, у селі Дубині. Пригадую, як у 1949 році я з Старосольською робила прогулянку по річці Кам'янці, до села Кам'янка, на Бубнище, через гору Лопату. Був уже місяць липень. Люди, побачивши нас, ідучих у напрямку села Кам'янки, попереджувально питали: "Куди ви йдете? Там заміновані поля!" Якраз у цей момент большевики вивозили в Сибір село Кам'янку.

Але ми обійшли село стежками. Пригадує високі, некошені трави біля скель Бубнища. Стежок зовсім не було. Люди боялися косити трави. Все ніби вимерло.

Ночували ми в с. Дубино, в сім'ї Охримовичів. Маруся Охримович була в Пласті. Пані Охримовичева є рідною сестрою Соломії Круцельницької. Її дочка, Соломія Охримович, вийшла заміж за Скорика. В 1949 році дід Охримович уже в селі Дубино не жив. Маруся Охримович була членкою куреня "Ті, що Греблі Рвуть". Можливо, що жие у Львові на вул. Лисенка 63 або 64 на горі, на горбочку. По чоловіку мала прізвище друге, яке - пригадати не можу. Мама композитора Скорика і батько були вивезені в Сибір. Там Мирослав закінчив музичну школу.

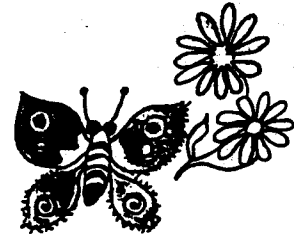
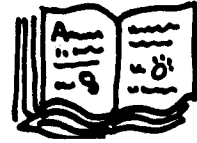
Щодо мене, то по закінченні Музичного Інституту я працювала до пенсії в Музичній школі, котра спочатку була на вул. Горького, а потім на Зеленій 10. Зараз не працюю, на пенсії. -

27. XII. 1990.

Прохолодного ранку.

ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ?

ТРАМВАЙ І ЦИГЛИК

Був собі у Києві Трамвай. Не звичайний дзвінкий Трамвай, а гуркітливий.

Він без кінця подорожував за своїм маршрутом — з Подолу через Дніпро аж у Дарницю й назад. А як Гуркітливий Трамвай дзенькав, клацав, бамкав, бив колесами на стиках! Люди злякано тулилися до стін будинків. Домашні господарки миттю зачиняли вікна. Собаки ховалися у підворіття, а кицьки видряпувалися з переляку аж на верхівки дерев. Злізти звідти вони боялися, то ж доводилося викликати пожежників! Ставити до кожного дерева (а ви знаєте, як їх багато у Києві) пожежні драбини й рятувати наполоханих кицьок, які нявчали так, що чути було аж на Батийовій горі.

Всі були страшенно незадоволені, — опріч Трамвая. — Ану вас, — гуркотів Трамвай. — Мені все одно. Нікому я не потрібен! Цілісінький день їздиш, возиш людей, кому куди треба. А потім всі про мене забувають. Навіть водій іде собі геть, додому. А ти — стій у депо, наморений од цілоденної біганини. А ледь фари заплющиш — знову ганяй туди-сюди...

Одного разу, коли натомлений Гуркітливий Трамвай забувся у недовгій сні, як раптом прокинувся — щось його лоскотало.

Це був... Це був Щиголь!

Він ладнав із гілочок на першому сидінні, над яким було написано «Місця для дітей»... гніздачко!
Трамвай першої миті аж розгубився з подиву.

— Ти що це надумав? В громадському місці гнізда лаштуєш? Звідки ти взявся?

— А я до вас з Ботанічного саду прилетів! Чув, вам одному не дуже... Якщо ви не заперечуєте, давайте-но дружити!

— Еге ж, коли так... — сказав Трамвай. — Але, тільки знай, мені подобається їздити з гуком, стукотіти колесами по рейках. Ось таку музику я найбільше люблю, а не пташину!

— Ой-ой! Ти ж розвалиш мені гніздо! — загурбував Щиголь. — А я чекаю Щиглиху з ячком!

«Ну от! — подумав Гуркітливий Трамвай. — Що я вам усім — гуртожиток?»

Але він не сказав цього вголос. Тим більш, що його новий знайомий раптом так дзвінко заспівав... Він кликав Щиглиху.

І вона не забарилася. Прилетіла саме тоді, коли Трамвай вирушив за своїм маршрутом.

Дивно — того ранку Гуркітливий Трамвай не бамкав колесами по рейках, не верещав на поворотах. Пасажири не сердились один на одного, а тихенько й ввічливо вибачалися, коли хто-небудь кому-небудь зненацька наступав на ногу...

Собаки не тікали у підворіття, кицьки не дряпалися з переляку на дерева, а вікна у місті були відчинені навстіж!

Бо всі слухали.

Адже Щиголь і Щиглиха співали...

Тільки-но Гуркітливий Трамвай рушив, вони всілися на довгу блискучу трубку під стелею Трамвая, як на жердинку, і почали пісню!

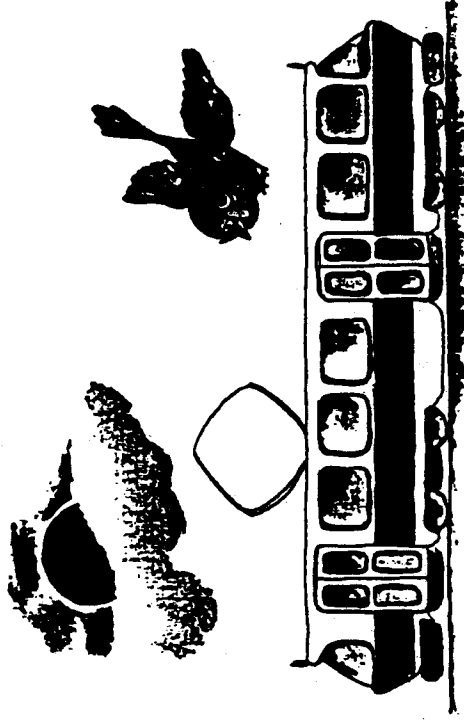
Вони спершу виводили на Ава голоси «Київські каштани». А коли Трамвай їхав по мосту Патона, заспівали «Київський вальс», а коли помчали до Подолу — «У Києві на Подолі».

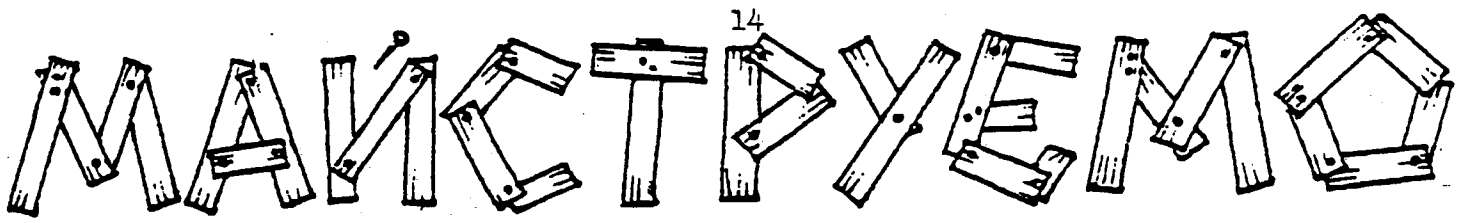
І з того самого ранку вже ніхто не впізнав нашого Трамвая.

Він ніжно проходив стики, ніколи не вищав на поворотах. Адаже відтепер в нього були справжні друзі, які його ніколи не покидали.

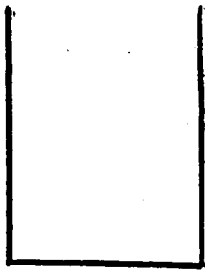
Коли ж у гніздачку з'явилися Щиглята, яких чудесних пісень стала виспівувати Дружна пташина сім'я! А Трамвай легесенько вистукував їм у такт на стиках.

І вже ніхто в місті не називав той Трамвай Гуркітливим, а лише — Пташиним.

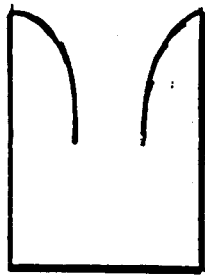

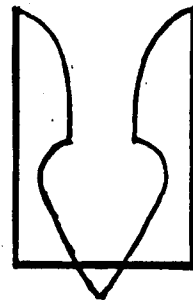
ЯК РИСУВАТИ ТРИЗУБ

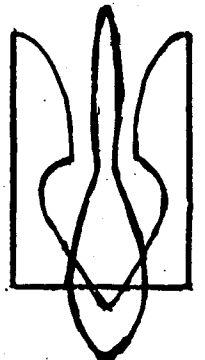
1

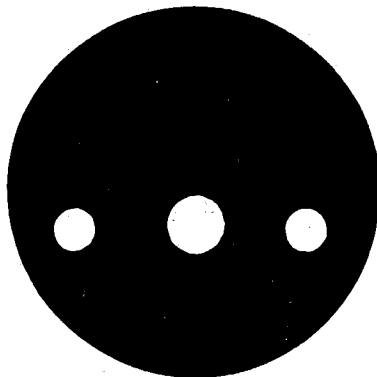
2

3

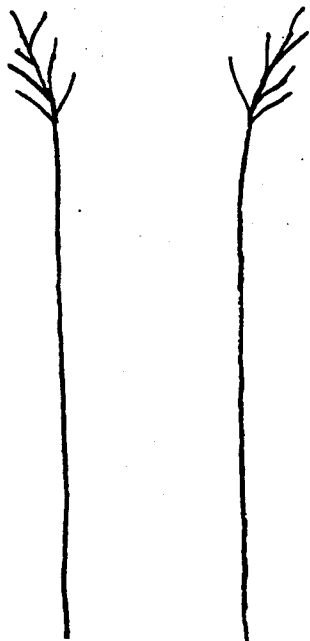

4

ТОТЕМ РОЯ "ОЛЕНЬ"

① ДВА ПРУТИ З БІЧНИМИ ГІЛКАМИ ВВЕРХУ (РОГАМИ ОЛЕНЯ)
ДОБРЕ БУЛО Б ЩОБИ "РОГИ" У ДВОХ ПРУТАХ БУЛИ ДЕЩО СИМЕТРИЧНІ ХОЧА СВОЄЮ ГУСТОТЮ

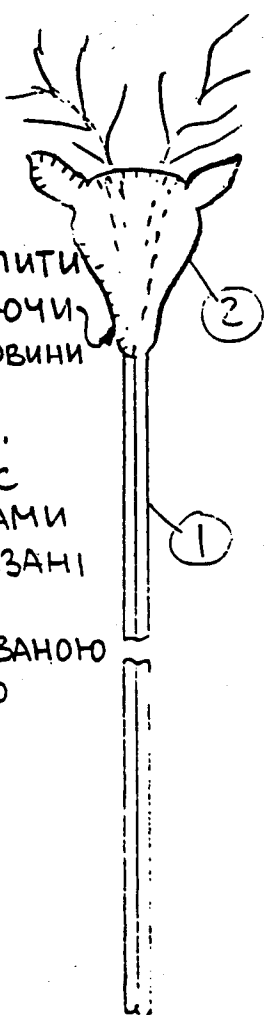
③ ПАЛИКИ, ЩО ЇХ ВИТЕСУЄ КОЖНИЙ НОВАК ЗОКРЕМА ДЛЯ ПОЧУТТЯ СПІЛЬНОЇ ПРАЦІ

ЗМІЦНИТИ, ВКЛАДАЮЧИ ДРІТ ПОМІЖ ДВОМА ГОЛОВАМИ

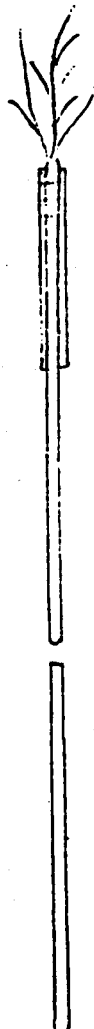

② ДВІ ОДИНАКОВІ ГОЛОВИ ОЛЕНЯ ВИТЯТІ З КАРТОНУ

ПРИКРІПИТИ ЗШИВАЮЧИ ДВІ ПОЛОВИНИ ГОЛОВИ РАЗОМ. ПОМІЖ ГОЛОВАМИ Є ПОКАЗАНИ ПРУТИ ПЕРЕРИВАНОЮ ЛІНІЄЮ

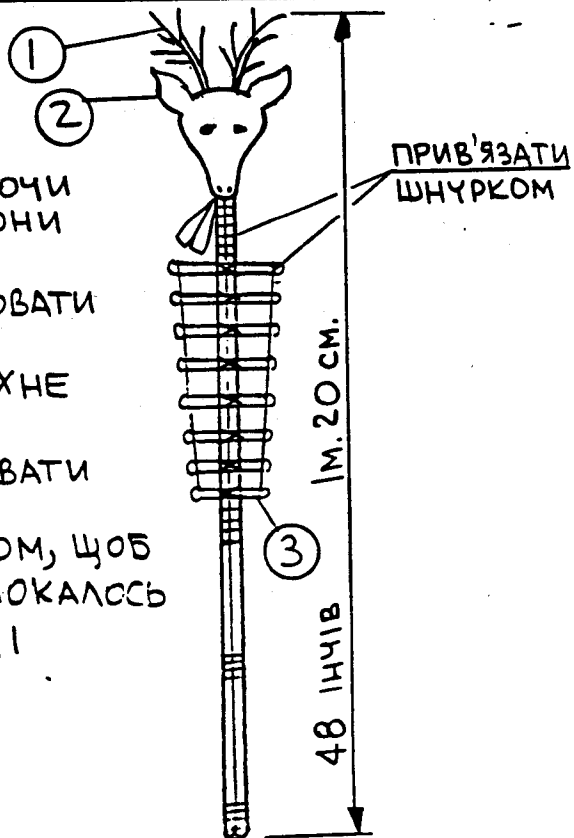

ВИД З ПЕРЕДУ

ВИД З БОКУ

НАЛІПИТИ ПАПІР ПОКРИВАЮЧИ ДВІ СТОРОНИ ГОЛОВИ І НАМАЛЮВАТИ ОЛЕНЯ. ЯК ВИСОХНЕ ФАРБА, ПОМАЛЮВАТИ ЛИЦЕ ШЕЛЛАКОМ, ЩОБ НЕ РОЗМОКАЛОСЬ НА ДОЩІ

ГОТОВИЙ ТОТЕМ

Діти Співають

Н О В А Ц Ь К І П І С Н І

М И Д І Т И У К Р А І Н С Ь К І

Ми діти українські,
Ми юні, мов квітки,
Маленькі жовтодзюби
Пластові новаци.

Як виростем великі,
Хоробрі воюки,
Відстоїм Україну
Від вражої руки.

Ми любим рідні хати
Широкий степ і гай,
Від Сяну до Кубані
Делить наш річний край.

Як виростем великі
Хоробрі воюки,
Відстоїм Україну
Від вражої руки.

Л Е Т И Т Ь - Р І Й за РОЄМ...

Летить рій за роєм
На збірку гнізда,
Наш братчик між нами,
З ним нам не біда.

Гей бадьоро, гей ж сміло
Йдімо новаци вперед,
Хоч нові нам ліс та поле,
Вміло перейдем похід.

Ось слід, а там другий
До лісу ведуть,
У засідці певно
Орлята нас ждуть.

Гей бадьоро.....

Ми тихо повземо,
Он там вартовий,
Готуємось взяти
Їх знак роєвий.
Гей бадьоро .....

Хтось необережно
На гілочку став,
У чуйному ході
Вартовий пристав.
Гей бадьоро ....

Там ми вже при ньому,
І грімке Гурра....
По лісу, по всьому
несеться луна
Гей бадьоро .....

ГОРИ, ГОРИ ВОГНИКУ

(Мелодія "Зайчика", В. Барвінського)

Розвітється золотом
Гіллячки,
Бо кругом засіли вже
Новачки.

Гори - гори, вогнику
Ясно все -
Вітер буйний іскорки
Рознесе.

Криє нічка темная
Чорний ліс -
Вітер іскри в серденька
Нам заніс.

Хоч кругом темнесенько,
Нам не жах,
Бо горять нам іскорки
У серцях.

Бо лунають дзвінко нам
Все пісні
У крузі новацькому
При вогні.

Гори, гори вогнику
Та палай,
Просвіти шляхи ти нам
В Рідний Край.

Гори, гори вогнику,
Щоб на шлях
Понесли ми іскорки
У серцях.

О. УКРАЇНО!

О, Україно, о люба Ненько,
Тобі вірненько присягнем:
Серця кров і любов
Все Тобі віддати в боротьбі
За Україну, за її волю,
За честь, за славу, за народ.

Тюремні пута ми вже зірвали
І зруйнували царський трон.
З-під ярем і тюрем
Де був гніт, ідем на вольний світ
За Україну, за її волю,
За честь, за славу, за народ.

Ігровий Куток

КРУТА ЛИНВА

Гра для старшого новацтва.

До забави "Крута линва" потрібна є линва, 5 метрів довга завгрубшки великого пальця. Двох грачів бере цю линву за кінці, стає від себе на віддаль чотирьох метрів і крутить нею, наче корбою. Середина линви доторкає при крученні землі. Линва крутиться високим колесом угору. По одному боці линви стають грачі рядом, лицем до линви. Линва може крутитися в двох напрямках: по стороні грачів іде вгору, доторкнувши попередньо землі або по стороні грачів іде в долину і щойно зійшовши цілком наділ, доторкає землі.

Грачі перебігати можуть при обох напрямках круження в двоякий спосіб: попід линву, коли вона є вгорі або понад линву, коли вона кружить попри землю. Роблять це поодинокі, двійками, трійками, чвірками.

Крім перебігу можна взяти підскок на місці. Грач вбігає на це місце, де линва під час круження доторкає землі і в тій хвилі, коли линва кружить і має вдарити його в ноги, підскакує, а линва перебігає йому попід ноги. Число підскоків понад линву на місці визначає провідник наперед. Два грачі можуть перебігати попід або понад линву рівночасно з противних сторін.

Провідник мусить при тій забаві бути дуже обережний, щоб линва не вдарила початкуючого грача в лице. Мусить для того сказати такому грачеві, що має стати як найближче крутої линви і зачинати біг зараз на приказ: "Вперед!" Коли цей приказ дати, навчить провідника досвід.

ХІДЛІ

До двох міцних, добре вигладжених жердок 2 - 3 метри довгих, прибивають по одному ступневі, 30 см. від кінця. Стати на ступені, притиснути жердки руками сильно до себе й починати ходити. Кінці жердок стирчать поза раменами, ступені треба все притягати до підшв, хребет тримати просто. Хто вправляється, потрафить ходити на дуже високих хідлях, підскакувати на одній хідлі, бігати і переходити через воду.

ПІВНИК

Грачі уставляються парами, дібраними після сили, в круг. Оба грачі в парі закладають руки на крижі і, скачучи на одній нозі, тручають себе плечем. Хто перший підняту ногу поставив на землю, той побіджений. Замість тручання можна перетягатися одною або двома руками.

ЗАЄЦЬ У КАПУСТІ

В середині круга, утвореного грачами (10 - 30), що тримаються попід лікті, присів заєць. Стоячі кругом питаються: "Зайче, зайче! Хочеш листя обдирати?" На відповідь: "Я лиш хочу оглядати", грозять: "Тепер вже тобі кінець, вже кінець!" Заєць відповідає: "Я утечу навпростець!" і старається підступом або силою видістатися поза пліт. Стоячі в крузі грачі стискаються, щоб йому в тім перешкодити. Якщо зайцеві вдасться видістатися з круга, сам стає в круг. Зайцем є по черзі кожний з грачів, що творять круг. Якщо заєць не потрафить видістатися, вибирає сам свого наслідника і стає в круг.

ТУРОК

Грачі тримаються кріпко за руки і творять круг, лицем до себе. В середині, все на одному місці, стоїть грач, званий турком. Довкола нього починає круг обертатися то в ліво, то в право. Під час круження старається кожна сторона круга притягнути противну сторону до турка. Хто діткнеться турка, виступає з круга. Якщо б круг урвався, то вилучують того, котрий лівою рукою пустив свого сусіда або виступають обидва ті, що пустилися. Це треба перед грою рішити.

БУЗЬКИ

Подібно, як "Турок", лише замість ставити турка, можна зачеркнути колісце на землі: "калабаню". Хто під час круження зайде в калабаню, той виступає. Гра кінчиться, коли лишиться в крузі лише трьох найміцніших "бузьків".

ПЕРЕРВАНИЙ КОРОЛЬ

Два рівно сильні рої по 5 - 10 грачів стоять рядами напроти себе на віддаль 15 - 25 кроків і тримаються за руки. На правому кінці кожного ряду стоять вибрані "королі". З визначеного жеребом ряду виступає на приказ короля котрийсь грач і біжить до противного ряду межи двох грачів, щоб їх одним сильним розгоном розірвати. Загрожений ланцюг держиться ціпко за руки і якщо видержить напір, то напасник тратить право до дальшої гри і виступає. Якщо ланцюг урветься, тоді випадають з забави обидва грачі, котрі пустили руки. Право нападу переходить напереміну від ряду до ряду, доки в одному з них не відпаде умовлене число грачів, або доки не лишиться один лише грач.

Перед грою може стати умова, що коротший кусень урваного ланцюга переходить до противників і лучиться з ними. В цей спосіб остають усі в гри аж до кінця. Король, що лишиться без підданих, може старатися тричі прорвати ланцюг. Коли йому це не вдасться - програє гру.

Переривання ланцюга може відбуватися й у одному ряді. Грачі уставляються в круг, лицем назовні. Держачись за руки, стягаються до середини. На даний знак всі нагло біжать уперед, руки випружуються й ланцюг може урватися в найслабшому місці. Обидва грачі, що пустили руки, виступають з круга.

Самодіяльна Гра

Т Р И С В И Н К И

РОЗПОВІДАЧ: Одного разу жила собі мама свинка, яка мали три маленькі свиночки. Ті три свиночки разом бавилися, разом їли і разом спали. Та з часом всі вони повиростали.

НА СЦЕНІ /мати свинка і три свиночки/

МАТИ: Діти мої, ви вже такі великі стали, а хатка наша дуже маленька. Настав час, щоб ви вирушили у світ і збудували свої власні хатки.

РОЗПОВІДАЧ: Три свинки попрощалися з мамою, кожна поцілувала її і пішли вони в світ.

НА СЦЕНІ: /одна свинка ПЕРША/

СВИНКА 1: Я збудую хатку з соломи. Скоро скінчу й тоді піду спати.

РОЗПОВІДАЧ: Перша свинка збрала солому і скоро збудувала свою хатку. Тоді увійшла до хатки, поклалася на ліжко і заснула.
/Піднести солом'яну хатку і забрати її і свинку 1 геть зі сцени/

НА СЦЕНІ: /свинка ДРУГА/

СВИНКА 2: Я збудую хатку з патичків. Скоро скінчу і тоді буду бавитися ціле пополудне.

РОЗПОВІДАЧ: Друга свинка позбирала патички і за одну годину хатка вже стояла готова.

НА СЦЕНІ: /Свинка будує хатку і ставить її посередині сцени/

РОЗПОВІДАЧ: Тоді свинка увійшла до хатки, з'їла обід, прочитала книжечку, сіла у вигідне крісло і скоро заснула.

НА СЦЕНІ: /забрати хатку, свинку 2. На сцені свинка ТРЕТЯ/

СВИНКА 3: Я збудую свою хатку з цегли. Довго й тяжко буду працювати, але коли скінчу, то буду мати сильну і гарну хатку.

РОЗПОВІДАЧ: Цілий ранок третя свинка збирала цеглу а ціле пополудне її будувала. Нарешті хатка була скінчена, свинка увійшла до середини, з'їла вечерю й поклалася спати.

НА СЦЕНІ: /Третя свинка будує хатку. Як хатка підходить на сцену, тоді свинка входить до хатки. З часом свинку і хатку спустити/

РОЗПОВІДАЧ: Під час коли свинки спали у своїх хатках, голодний вовк шукав за поживою, хотів щось з'їсти.

НА СЦЕНІ: /Вовк входить зліва; солом'яна хатка з правої сторони/

ВОВК: Нех, нюх. Я занюхав малу свинку.

НА СЦЕНІ: /Вовк підходить до хатки і стукає у двері/

ВОВК: Свинко маленька, свинко чемненька, пусти мене до хатки.

ПЕРША СВИНКА: Ні, вовчику, не пушу, ти хочеш мене покусати.

ВОВК: То я буду хухати, я буду дмухати і твою хатку роздую. 21

РОЗПОВІДАЧ: Вовк хухав і дмухав, дмухав і хухав аж хатку роздув. Але свинка вибігла задніми дверима і почала втікати.

НА СЦЕНІ: /Музика грає, свинка втікає, а вовк за нею/.

РОЗПОВІДАЧ: Свинка бігла і бігла аж забігла до хатки другої свинки, що була збудована з патицьків. Незабаром вовк прибіг до тієї хатки, почав стукати у двері та гарчати.

ВОВК: Свиночки маленькі, свиночки чемненькі, пустіть мене до хати.

СВИНКИ/1, 2/: Ні, вовчику, ти хочеш нас покусати!

ВОВК: То я буду хухати, я буду дмухати і вашу хатку роздую!

РОЗПОВІДАЧ: Вовк хухав і дмухав, дмухав і хухав аж хатку роздув. Але свинки вилізли крізь заднє вікно і почали втікати до ліса.

НА СЦЕНІ: /Свинки втікають, вовк за ними/

РОЗПОВІДАЧ: Свинки бігли на своїх грубеньких ніжках як найскорше могли, аж врешті прибігли до хатки з цегли, яку збудувала третя свинка. Скоро за ними прибіг вовк, почав стукати і гарчати.

ВОВК: Свинки, свинки, пустіть мене до хати!

СВИНКИ/1,2,3/: Ні, ні, ми не хочемо тебе знати!

ВОВК: То я буду хухати, то я буду дмухати і вашу хатку роздую

НА СЦЕНІ: /Вовк хухає і дмухає/.

РОЗПОВІДАЧ: Вовк хухав і дмухав, але ніяк не міг хатки роздути. Тоді почав він сильніше хухати, сильніше дмухати, шкрябав кігтями хатку, але хатка не завалилася. Тоді в злості крикнув:

ВОВК: Я цю хатку здую, я ніколи не піддамся!

РОЗПОВІДАЧ: І знов вовк почав дмухати. З цілої сили дмухав і дмухав і вже здавалося, що хатка почала хитатися, але тоді вовк тріснув, як великий бальон.

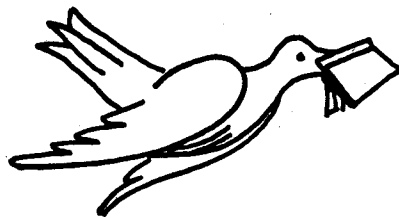
НА СЦЕНІ: /Ззаду сцени тріснути бальон/

РОЗПОВІДАЧ: Як свинки почули той голосний звук, заглянули крізь вікно, що сталося і побачили, що вовка вже не було. З радости почали співати і танцювати.

КІНЕЦЬ

З чужого переклала: пл. сен. Іванна Горчинська.

ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА

Від редакції: Яків Гудемчук — це сучасний український поет з Польщі. Живе він в Кошаліні і там творить свої вірші: Містимо один із них, який відповідає зимовій порі року.

Яків Гудемчук

ГРУДЕНЬ

Із північної країни,
Де вітри морозні дмуть,
Де гуляють хуртовини —
Вибирався Грудень в путь.

Взяв він снігу у торбину,
Загнуздав усіх вітрів
І, не гаючи й хвилини,
Над морями полетів.

Приземлився в нашім краї
Непомітно для усіх.
Під старим дрімучим гаєм
Примостився на нічліг.

До схід сонця він проснувся
Та й подався крізь поля.
Де ступив, де обернувся —
Стала грудю земля.

Поморозив трави, квіти,
Льодом-склом покрив ставки,
І сипнув над сонним світом
Із торбини сніг пухкий.

Заіскрилися сніжинки
На лугах, полях, шляхах,
На смереках і ялинках,
На подвір'ях і хатах.

Пронизав холодним вітром
І пташок і звірину.
Навіть Лис Микита хитрий
Змерз і втік в нору лісу.

Якось надвечір у будень, —
Сонце спати вже ішло, —
Потайки закрався Грудень
Попід лісом у село.

І на шибках в кожній хаті
Дивні квіти малював —
Льодові, голубуваті
В сяйві сонячних заграв.

Закінчивши малювання
Він спокійно спати ліг.
Цілу ніч аж до світання
Із торбини падав сніг...

Кошалін, 23. X. 1961 р.

БАГАТІ Й БІДНІ РОДИЧІ СЕНЬЙОРА ПОМІДОРА

Росте на берегах наших річок і озер невеличкий і непоказний кущик. Влітку він вкривається ягодами — найчастіше чорними, хоч бувають вони і зеленими, і яскраво-червоними. Усі тварини — корови, коні, вівці, кози — дружно обминають цей кущик, коли пасуться. Ця рослина для них отруйна. Для людини дозрілі ягоди з цього кущика нешкідливі.

Колись для селянських дітей це були чи не єдині

ласощі, яких не треба було випрошувати у батьків. У бідних селянських родинах з цими ягодами варили вареники, коли не було вишень чи слив.

— Що ж це за рослина, як вона зветься?

— Оце і є бідний родич сеньйора Помідора — пасльон. Назв у нього багато: пасльон, паслін, паслин, паслина. І скрізь чується слив-а. Це рослина «слизувата», «слинна». Її ще й просто звать слинник.

— Що ж ріднить скромний бур'ян пасльон з пишним сеньйором Помідором?

— Вони належать до однієї родини, вони «двоурідні брати». Оті маленькі ягідки на пасльоні, коли до них уважно придивитись, — це зменшені у багато разів помідори.

— А хто багатий родич Помідора?

— Це пихатий Баклажан — блискучий, темний, важкий. Він гордовито поглядає на дрібненький та непоказний пасльон. Навіть до помідорів він ставиться зверхньо, зневажливо — адже він більший за них, важчий, дорідніший.

А задається Баклажан тому, що він зовсім забув про своїх предків, про своє походження. Давайте йому нагадаємо.

Походить Баклажан з Індії, де його пам'ятають маленьким, зморщеним і неймовірно гірким. Індуси використовували його як ліки від зубного болю. Баклажани спочатку варили, а потім прикладали до хворого зуба. Прикладений до зуба шматочок був такий гіркий, що пекуча гіркота його заглушувала біль. Уявляєте?!

І хто б таке їв! Якби не людські руки, то так би й залишився баклажан гіркими ліками. А люди поступово його «приручили», зняли з нього гіркий присмак, зробили соковитим і великим. А він уже й забув про своє походження, забув, мабуть, звідки й ім'я одержав.

— А звідки?

— Від арабів. У них це слово звучало як баадінджаан. Турки його спростили, зробивши з нього патліджан. І сьогодні частина слов'ян взяла це слово у турків і каже патліджан; це болгари, серби, хорвати. Інші ще більше спростили це слово, зробивши з нього баклажан. Так кажуть росіяни, білоруси, українці, поляки, чехи, словаки. Так що баклажан можна було б назвати агá Патліджа́н. Тюркське агá — це те саме, що й італійське сеньйор, — воно означає «пан».

РОЗГАДАЙТЕ ?

24

- При якому столі смакує їжа найліпше? /При власному/
Хвіртка без брами, вікно без шибок. /Рот і очі/
Хвіртка - невеликі входні двері в тину
або у воротах.
Хто ходить все з трубою, а на ній не грає? /Слон/
Хто своїх любить, а чужих кусає? /пес/
Червона барва, а винний смак,
Кам'яне серце, чому то так? /Вишні - овечі/.
Чи то радість де велика,
Чи болюче лихо - горе,
Він без горла, без язика,
До усіх говорить. /Дзвін/
Чим більше відбираємо, тим воно більше,
чим більше додаємо, тим воно менше. Що це таке? /Діра/

ПРИКАЗКИ

Змерз, як собака.

Ж Ж Ж

Одним вухом слухає, а другим випускає.

Ж Ж Ж

Хто спить, той їсти не просить.

Ж Ж Ж

В нього не всі дома.

Ж Ж Ж

Ласий, як ведмідь до меду.

Ж Ж Ж

Прости мені, моя мила, що ти мене била.

Ж Ж Ж

Що з воза впало, те пропало.

ТРЕМБІТ

з Новацького району
 на оселі НЕЧАКІВЕЦЬ, ПУНТА ІНДІО.
 БУЕНОС АЙРЕС АРГЕНТИНА СИЧЕНЬ 1991

КРИМІЯ ДО КРАЮ

ПЛ. АРІЯНА АГРЕС
 ПЛ. ЗОНЯ АНДРУСЯК
 ПЛ. ІВАННА ДУАКІВ.

нов. СТЕПАН ІВАНУК
 нов. ВІКТОР ЛИПИНСЬКИЙ.
 нов. Дмит'я Цурча
 нов. ЕСВО РУАКІВ
 нов. ПАВЛО ШАВАРНЯК.

ОЛІМ

нов. ІВАН ПАВЛО ІЛІК
 нов. Маруся
 нов. ШАРОВАН

ТРОБІА

Сес. Лілька Корзан
 Сес. Геня Литинська
 Бр. Люсьо (Бунчужини)
 Бр. ВОЛОДИМИР ВАСИЛ
 м.м. Олександр Гілінський
 КОПЕНАНТКА
 Бр. Мар'ян Білинський
 ОЛКІН

Сес. Павло Родичук
 Писарька

СНІЖКИ

нов. Матильда
 нов. Метрел
 нов. Мірлена Андрусак
 нов. Ваніко Устаката
 нов. Анна Агрес

нов. Корзан
 нов. Сергій Білинський

нов. Пайерс Валрик
 нов. Оксандр Шута

ЖУРАВЛІ

ПАСТІВКИ

ВІСТІ ЗІ З.С.А.

ПРИВІТ

З ВИШКОЛУ НОВАЦЬКИХ ВИХОВНИКІВ

101 Р.О.В. ВПОР. 82

“КВІТКА ЩАСТЯ”

НА ВОВЧІЙ ТРОПІ • 1991

КОМЕНДАНТКА:

С.О. Цисля Сантон ІМ

ЗАСТУПНИКИ КОМЕНДАНТКИ:

С.О. Андриша Варлава
Іршій Орел Брочник Сиссо Трочник

БУНЧУЖНИЙ:

Бр. Маркіан Кудур 7F

ПИСАР:

сс. Адріана Стам ІМ

ВІЛЬНИЙ ЧЛЕН:

Сирій Орел Лесо, ОХ

ІНСТРУКТОРИ:

сс. Келя Тасючка ІМ
сс. Келя Витвіська
сс. Іла Кіофас

Сирій Орел Оура
Бр. Ростух Сивік ЧК
Бр. Юр Бобид Задок ОХ
сс. Рената Тасючка ІМ

Бр. Юр Сивік ІМ
Сирій Орел Нага Кудур

УЧАСНИКИ:

РІЙ НІЖНІ КОНБАЛІ

сс. Трестя Пашиковська
сс. Стефа Фаст
сс. Ванеса Ледзукс
сс. Гага Кіісак
с. Александра Матла
сс. Юр Бобид Брочимська
сс. Крестя Бречин
сс. Іва Шитенко
с. Таня Карлинич

РІЙ ЧАРОДІЙНІ НЕЗАБУДЬКИ

сс. Тамара Трочник
сс. Мелія Галавай
сс. Анна Навроцла
сс. Эра Вондерук
сс. Ралона Такула
сс. Ага Галиба
сс. Арика Тук

РІЙ ЗАВОРОЖЕНІ ГАДІЮКИ

Сест. Катрина Трочник
Сест. Аниса Таршаківска
Сест. Крестя Тук
Сест. Катруся Мунда
Сест. Лариса Брочимська
Сест. Жозіко Даншів
Сест. Крестя Марків
Сест. Оліва Хандра.

РІЙ КУЛЬБАДИ

Бр. Марко Ферментин
Бр. Марко Калма
Бр. Сирій Караван
Бр. Марко Транон
Бр. Темір "Андр" Сивік
Бр. Темір Брочимський
Бр. Марко Таршаківський

РІЙ СОЛОДКІ СОЛЯШНИКИ

сс. Оліва Брочимська
сс. Келя Горчаківська
сс. Іланя Мандуї
сс. Оліва Мунда
сс. Іванна Трочник
сс. Іванна Бонакорска
сс. Оліва Мунда

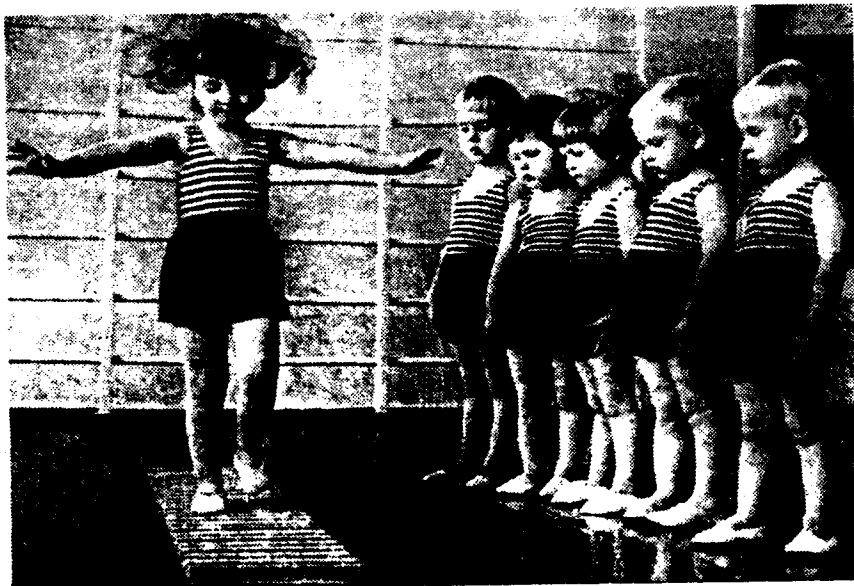
РІЙ ЧОТИРИЛИСТКОВІ КОНЮШИНІ

Бр. Андрій Літенис
Бр. Олук Звучев
Бр. Міхал Брочимський
Бр. Марко Калан
Бр. Темір Фаст
Бр. Марко "Б.Е." Матла
Бр. Марко Хандра
Бр. Темір Рогун "NORN"

СКОРОМОВКИ

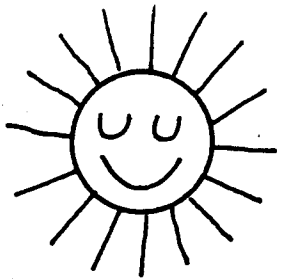

Ішов хлопець із ярмарку по колоді, тільки став він на колоду — бовть у воду, викис, вимок, виліз, висох, став на колоду та знову — бовть у воду.

Орляча Розвага

Перед солдатами говорить прапорщик: -Товариші, щоб вірно захищати Батьківщину, потрібно вчитись, вчитись, вчитись... -І ще раз вчитись,- вигукує хтось із лави. -Хто сказав? -Ленін. -Рядовий Ленін, три кроки вперед!

Ж Ж Ж

Голова колгоспу виступає на зборах: -Завтра до нас приїжджає екскурсія. Мариська: -А що це таке? -Що це таке, я не знаю, але ти, Марисько, про всяк випадок підмийся.

Ж Ж Ж

В армії двоє молодих солдатів фарбують стратегічну ракету, але ніяк не можуть досягнути верхівки. Один узяв відро з фарбою та й накинув на верхівку. Фарба стекла - так вони ракету й пофарбували. Але тут їх перевіряє прапорщик: -А що це наверху?- питає. -Іонний вловлювач. -Та бачу, що іонний, але чому не пофарбований?

Ж Ж Ж

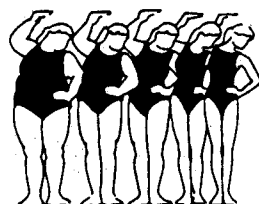
Роздратований Лев біжить по лісу. Зустрічає Ведмедя. -Прийдеш до мене на обід! Питання є?! -Немає,- відповідає Ведмідь. Біжить Лев далі. Зустрічає Лисицю. -Прийдеш до мене на сніданок! Питання є?! -Ні,- відповіла Лисиця. По дорозі зустрічає Зайця. -Прийдеш до мене на вечерю! Питання є?! -Є,- відповідає Заєць. -Питай. -А можна не приходити? -Можна.

Ж Ж Ж

Перед тим, як іти в тюрму, Іван дізнався, що потрібно себе з перших днів "показати". Заходить він у камеру, де повно зеків, і кричить: -Встати! Встати, я сказав! Всі встають, а один не піднімається. -А ти чому не встаєш? -Не можу, я півень. -Встати! Тепер я півнем буду.

Ж Ж Ж

"Українські Анекдоти"

ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ

Листи для Мудрої Сороки слати на адресу Редакції /див.: ІІ стор. обкладинки/ з допискою: "Для Сороки".

ДОРОГА СОРОКО!

Я тількищо дістала рій шістьлітніх новачок. Як можу найкраще підготувати їх до табору? Марта

ДОРОГА МАРТО!

Нових дітей підготуй передусім до заяви вступу (можеш уживати програмки з брошури "Пластовий Новак"). Далі можеш переводити з ними вмілості, на пр. "Любителька Казок". Шістьлітні в засаді ще не готові брати участь у звичайному новацькому таборі. Подекуди для 6 і 7-літніх переводять окремі табори з програмою спеціально пристосованою для них. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чому в Пласті є окремі гуртки для хлопців і дівчат? Мирон.

ДОРОГИЙ МИРОНЕ!

Хлопці більш успішно переходять виховну програму в своїх хлоп'ячих гуртках, а пластунки - в дівочих. Проте там, де мало пластунів, працю часами ведуть спільно. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Мої новаки дуже чекали на табір, бо хотіли спати в шатрах. Однак в таборі хлопці мешкали в курнях. Чому це так? Богдан

ДОРОГИЙ БОГДАНЕ!

Новацтво ще не є на стільки вироблене, фізично і психічно, щоб успішно і без загрози для здоров'я таборувати в шатрах кілька тижнів. Але ви можете розкласти шатра на прогулянках, чи навіть коротких (кількадневних) злетах новацтва. Сорока

Ж Ж Ж

ДОРОГА СОРОКО!

Чи новацтво буде брати участь у ЮМПЗ-92? Маруся

ДОРОГА МАРУСЮ!

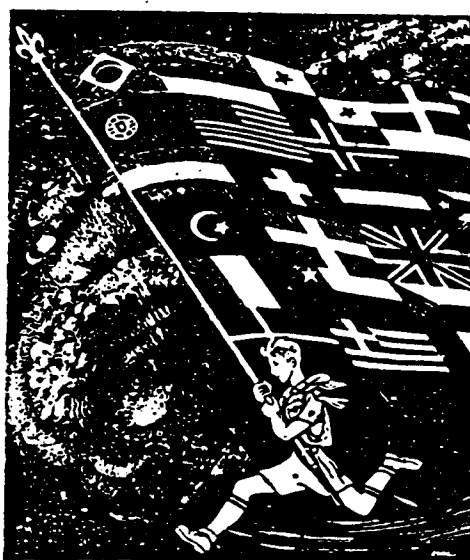
У Ювілейній Міжкrajовій Пластовій Зустрічі наступного року будуть брати участь усі чотири пластові улади. Сорока

Ж Ж Ж

З М І С Т

ВІД РЕДАКЦІЇ.....	1
МУДРІСТЬ СІРИХ ОРЛІВ	
Правильник УПН - Сірий Орел Орест.....	2
Спогади Перших Пластунів - Нома П'ясецька.....	6
ЩО РОЗКАЖЕМО НОВАЦТВУ? Трамвай і Щиглик.....	12
МАЙСТРУЄМО - Сірий Орел Денис	
Як Рисувати Тризуб.....	14
Тотем Роя "Олень".....	15
ДІТИ СПІВАЮТЬ	
Ми Діти Українські.....	16
Летить Рій за Роєм.....	16
Гори, Гори Вогнику.....	17
ІГРОВИЙ КУТОК - І. Боберський	
Крута Линва.....	18
Хідлі.....	18
Півник.....	18
Заєць у Капусті.....	19
Турок.....	19
Бузьки.....	19
Перерваний Король.....	19
САМОДІЯЛЬНА ГРА. Три Свинки - перекл. Іванна Горчинська.....	20
ІЗ ПРИРОДНИЧОГО ЗАПИСНИКА	
Грудень - Яків Гудемчук.....	22
Багаті й Бідні Родичі Сеньйора Помідора.....	22
РОЗГАДАЙТЕ?.....	24
ПРИКАЗКИ.....	24
ВІСТІ З АРГЕНТИНИ.....	25
ВІСТІ ЗІ З С. А.....	26
ЦІКАВЕ ЗВІДУСІЛЬ: Скоромовка.....	27
ОРЛЯЧА РОЗВАГА: Українські анекдоти.....	28
ПОРАДИ МУДРОЇ СОРОКИ.....	30

До кращого завтра